

Torsdagen den 16 januari

Kl. 15.00

*Kompletteringsval till
utskott och riksdagens
revisorer*

1 § Kompletteringsval till utskott och riksdagens revisorer

Anf. 1 TALMANNEN:

På grund av uppkomna vakanser i vissa utskott och hos riksdagens revisorer har socialdemokratiska riksdagsgruppen till mig anmält följande nya representanter, nämligen som ledamot i konstitutionsutskottet Torgny Larsson, som ledamot i kulturutskottet Erkki Tammenoksa, som suppleant i konstitutionsutskottet Leo Persson, som suppleant i kulturutskottet Torgny Larsson, som ledamot av riksdagens revisorer Torsten Karlsson samt som suppleant Sören Lekberg.

Talmannen förklarade valda till

ledamot i konstitutionsutskottet

Torgny Larsson (s) (efter Yngve Nyquist)

ledamot i kulturutskottet

Erkki Tammenoksa (s) (efter Torgny Larsson)

suppleant i konstitutionsutskottet

Leo Persson (s) (efter Torgny Larsson)

suppleant i kulturutskottet

Torgny Larsson (s) (efter Erkki Tammenoksa)

ledamot i riksdagens revisorer

Torsten Karlsson (s) (efter Yngve Nyquist)

suppleant i riksdagens revisorer

Sören Lekberg (s) (efter Torsten Karlsson)

2 § Upplästes och lades till handlingarna följande från valprovsningsnämnden inkomna

Berättelse om granskning av bevis för riksdagsledamot och ersättare

Till valprovsningsnämnden har från riksskatteverket inkommit bevis om att

Prot. 1985/86:60
16 januari 1986

*Om transport-
företagens medverkan
för att hindra illegal
invandring*

Görel Thurdin (c), Själevad, utsetts till ny ledamot av riksdagen fr. o. m. den 10 januari 1986 sedan Thorbjörn Fälldin (c) avsagt sig uppdraget. Till ersättare för riksdagsledamöter har utsetts Gunvor Norberg, Torpshammar, och Martin Alback, Näsäker (båda c).

Valprövningsnämnden har vid sammanträde denna dag granskat bevisen och därvid funnit att de blivit utfärdade i enlighet med 15 kap. 1 § vallagen. Stockholm den 15 januari 1986

Bengt Hult

/Sven-Georg Grahn

3 § Svar på fråga 1985/86:273 om transportföretagens medverkan för att hindra illegal invandring

Anf. 2 Statsrådet ANITA GRADIN:

Herr talman! Sten Andersson i Malmö har ställt en fråga till mig rörande förslag i en inom arbetsmarknadsdepartementet under hösten 1985 utarbetad promemoria angående sanktioner mot transportföretag.

Remissbehandlingen av promemorian är nu avslutad. Remissyttrandena ger en mycket splittrad bild. Medan flertalet myndigheter tillstyrker förslaget om sanktioner, avstyrker samtliga ideella organisationer och flera remissinstanser inom transportsektorn.

Mot denna bakgrund har regeringen bestämt att nu inte lägga fram något lagförslag för riksdagen om vitessanktioner grundat på promemorieförslaget.

Jag vill i sammanhanget erinra om att det redan i dag i Chicagokonventionen om luftfarten finns regler om flygbolagens skyldigheter rörande de resandes innehav av dokument för inresa i destinationslandet. Dessutom finns i utlänningslagen skyldigheter vad gäller transport och kostnader för transport i samband med avvisning av en utlänning. Regeringen avser nu att bl. a. mot bakgrund av dessa regler ta upp närmare diskussioner med berörda transportföretag och myndigheter om regelsystemet och dess tillämpning.

Promemorian bereds, i de delar den inte gäller vitessanktioner, i vanlig ordning.

Anf. 3 STEN ANDERSSON i Malmö (m):

Herr talman! Jag tackar statsrådet för svaret. Det är bra att förslaget dras tillbaka. Ändå är jag litet orolig, därför att man avser att återkomma med något liknande. Då skulle jag, med tanke på vad som har hänt tidigare, vilja fråga statsrådet: Hur kan man lägga fram ett sådant förslag när man säger sig vilja bedriva en generös flyktingpolitik?

Jag är på det klara med att det finns problem, så att vi inte alltid får hit de människor som är flyktingar. Då går det tydligen bra att slopa 6 §. Men detta förslag – och kanske det nya – måste i praktiken innebära att vi utestänger dem som vi är skyldiga att ta emot och som har rätt att komma hit.

Fru statsråd! Hur skall man göra om man är flykting i Teheran? Skall man gå upp på den svenska ambassaden och få ett svenskt inresetillstånd? Det är i praktiken omöjligt. Skall man gå in på en rescbyrå i Teheran och tala om att

man vill fly från Iran? Det är detsamma som att lämna kvar huvudet i butiken. Skall man tala om för flygbolaget att man vill fly till Sverige? Jag tror inte att något flygbolag vågar ta emot en flykting som inte har papper, för flygbolaget vet ju om att det kan bli bötfällt.

Av de 5 000 människor som vi i år har tagit emot eller som har fått lov att få sin sak prövad i Trelleborg har drygt 1 500 fått stanna i landet enligt 3 § utlänningslagen. Inte någon av dessa hade svenskt inresetillstånd.

Jag tycker, herr talman, att min fråga är berättigad: Avser statsrådet att i framtiden låta svenska myndigheter sköta svensk asylpolitik eller skall den skötas av svenska transportföretag och av andra stater än Sverige?

Anf. 4 Statsrådet ANITA GRADIN:

Herr talman! Bakgrunden till den promemoria som vi upprättade inom arbetsmarknadsdepartementet är att många myndigheter och inte minst många ledamöter i denna kammare krävde att regeringen skulle överlägga med transportföretag och därigenom se till att vi fick en annan tingens ordning än den som rådde för något år sedan. Inte minst kritiska har riksdagens revisorer varit. Jag har i det läget ansett det vara min skyldighet att redovisa vilka möjligheter som finns. Detta har jag nu gjort – med känt resultat.

När det gäller iranier kommer de oftast från Turkiet eller Pakistan. Mitt råd är: Gå till flyktingkommissariatets kontor och begär asyl! Då kan man få hjälp att komma till Sverige.

Anf. 5 STEN ANDERSSON i Malmö (m):

Herr talman! Jag skulle vilja se hur många flyktingar som kan komma till Sverige genom att gå till ett flyktingkommissariat och där begära att få svenskt inresetillstånd. Statsrådet vet om att flyktingströmmen den vägen inte hade blivit särskilt stor.

Att man har försökt vidta åtgärder för att stoppa de många som har försökt komma hit utan att ha flyktingskäl kan jag i och för sig förstå. Men i praktiken hade detta förslag inneburit – och jag läser här att det ganska snart kommer ett nytt förslag – att inte någon av dem som har kommit hit i dag hade kunnat göra det på det sätt som statsrådet anvisar.

Till sist: Skall svensk flyktingpolitik föras av transportföretag och av andra länder? Den frågan kvarstår fortfarande obesvarad.

Anf. 6 Statsrådet ANITA GRADIN:

Herr talman! Svensk flyktingpolitik skall skötas av regering och riksdag i Sverige och inte någon annanstans.

Samtidigt vill jag säga att det fortfarande finns stora möjligheter att genom flyktingkommissariatets kontor be att få sin sak prövad. För att ytterligare hjälpa till på den punkten har jag kommit överens med invandrarverket om att personal därifrån skall resa ut för att hjälpa till vid uttagningen. Jag kommer också själv att undersöka saken på platsen.

Prot. 1985/86:60
16 januari 1986

*Om behandlingen av
visst asylärende*

*Om invandrar-
politiken*

Anf. 7 STEN ANDERSSON i Malmö (m):

Herr talman! Om det nu är så som statsrådet säger här måste jag fråga varför detta har förekommit i så liten utsträckning tidigare.

Statsrådet säger att det är svenska myndigheter som skall bestämma svensk flyktingpolitik. Det är ord – tyvärr utan praktisk giltighet. I dag har vi ju träffat avtal med t. ex. Östtyskland som innebär att det landet i praktiken stoppar människor som vill komma till Sverige.

Jag betonar än en gång att det finns människor som missbrukar vår invandringspolitik. De kallar sig flyktingar fast de inte är det. Men den här lagen skulle ha inneburit att inte någon skulle ha kommit till Sverige.

Överläggningen var härmed avslutad.

4 § Svar på fråga 1985/86:276 om behandlingen av visst asylärende

Anf. 8 Statsrådet ANITA GRADIN:

Herr talman! Sedan de två minderåriga polska bröderna Zielinski hos polisen hade ansökt om asyl i Sverige överlämnade statens invandrarverk i december 1985 deras ärende till regeringen. Per Westerberg har frågat mig, om det finns några bärande skäl för ett avslag på bröderna Zielinskis asylansökan.

Som alla vet beslutade regeringen i december 1985 att bröderna Zielinski av humanitära skäl inte skulle avvisas. Med hänsyn bl. a. till gällande sekretessbestämmelser kan jag i övrigt inte gå in på enskildheterna i ärendena.

Talmannen konstaterade att frågeställaren ej var närvarande i kammaren och förklarade överläggningen avslutad.

5 § Svar på fråga 1985/86:279 om invandrarpolitiken

Anf. 9 Statsrådet ANITA GRADIN:

Herr talman! Bengt Harding Olson har frågat mig om jag avser att vidta någon åtgärd med anledning av statens invandrarverks praxis i utvisningsärenden där en anknytning genom äktenskap och/eller sammanboende upphört och det finns barn i förhållandet.

Jag kan givetvis inte uttala mig om omständigheterna i det enskilda fall som utgör bakgrund till frågan.

Invandrarverkets beslut i det enskilda fallet har utgjort en tillämpning av principen om uppskjuten invandringprövning. Denna princip har jag redovisat i en proposition om invandrings- och flyktingpolitiken samt i svar den 5 november förra året på en interpellation om vissa invandrarkvinnors rättsliga situation.

Invandrarverkets beslut i det enskilda fallet har överklagats till regeringen. Regeringen kommer vid sin prövning av besvären att bedöma om invandrarverkets beslut överensstämmer med de av riksdagen antagna principerna för tillståndsgivningen i fall som rör uppskjuten invandrarstatus.

Anf. 10 BENGT HARDING OLSON (fp):

Herr talman! Jag får tacka så mycket för svaret.

Jag konstaterar att vår nuvarande invandrapolitik lagstiftningsmässigt präglas i varje fall i huvudsak av mänsklighet och generositet. Men lagen är inte mer värd än sin tillämpning. En självsvaldig myndighetsutövning i strid med lagens anda äventyrar rimligen rättssäkerheten.

Det nu aktuella fall som jag tagit upp menar jag är ett typfall som pekar på en oacceptabel praxis. Lagstiftarens mening är klar. Det får anses helt givet att förekomsten av gemensamma barn är en tillräcklig familjeanknytning för att berättiga till uppehållstillstånd. Det framgår av utlänningsförordningen, i förening med riksdagens bifall till det aktuella utskottsbetänkandet, alltsammans grundat på regeringens egen proposition.

Myndighetsutövningen vid invandrarverket har enligt min uppfattning tagit en annan väg. Det aktuella Kristianstadsfallet är ett illavarslande exempel.

När man bedömer regeringens agerande får man som rimlig utgångspunkt ha att man känner till praxis. Då finns det, som jag ser det, två alternativ.

Alternativ 1 är att detta utgör en fast praxis från invandrarverket. Då krävs det kraftfulla åtgärder för att uppnå samklang mellan lag och tillämpning. Det är ju en brist som tagits upp även av statsministern så sent som vid årsskiftet.

Alternativ 2 är att detta inte är fast praxis – det aktuella fallet skulle alltså vara undantaget som bekräftar regeln. I så fall måste det finnas starka skäl. Det krävs då att invandrarverket bevisar detta och redovisar det i beslutet. Den hänvisning till principen om uppskjuten invandringsprövning som här har gjorts förefaller enligt min uppfattning vara en otillräcklig förklaring.

Överläggningen var härmed avslutad.

6 § Svar på fråga 1985/86:288 om inresetillstånden för släktingar till i Sverige bosatta utlänningar

Anf. 11 Statsrådet ANITA GRADIN:

Herr talman! Kenth Skårvik har frågat mig om jag avser att vidta några åtgärder som gör det lättare för personer bosatta i Sverige att ta emot besök av släktingar även om dessa skulle bo i Etiopien.

Som bakgrund till sin fråga nämner Kenth Skårvik att en syster till en i Sverige bosatt man, som ursprungligen kommer från Etiopien, har vägrats visering.

Beslut angående visering fattas självständigt av statens invandrarverk. I dessa enskilda fall kan jag inte ingripa. Däremot har jag, just med tanke på släktbesök, i den senaste propositionen om invandrings- och flyktingpolitiken uttalat att en förändring mot en mer generös viseringspraxis än som dittills hade tillämpats måste ske utan dröjsmål. Jag vet att så också har blivit fallet. Statens invandrarverk är numera generellt generösare än tidigare i sin viseringsgivning för personer som har för avsikt att besöka nära släktingar i Sverige – detta oavsett från vilket land personen i fråga kommer. Bedöms

avsikten vara att *endast* besöka nära släkting i Sverige beviljas som regel visering.

Talmannen konstaterade att frågeställaren ej var närvarande i kammaren och förklarade överläggningen avslutad.

7 § Svar på fråga 1985/86:310 om storföretagens förhållande till småföretagen

Anf. 12 Industriminister THAGE PETERSON:

Herr talman! Ivar Franzén har frågat mig vilka åtgärder regeringen avser att vidta för att förhindra att storföretagen genom ett oansvarigt handlande, såsom exempelvis kraftbolagens agerande vid AB Linjebyggnads konkurs, försämrar förutsättningarna för småföretagen.

Näringslivet i Sverige bygger mycket av sin verksamhet på ett förtroendefullt samarbete mellan små och stora företag. Detta samarbete bidrar till flexibilitet och dynamik i näringslivet och har lång tradition.

Mitt huvudsakliga intryck är att samspelet mellan små och stora företag i Sverige fungerar väl, och även om styrkeförhållandet i enskilda affärer kan vara ojämnt fördelat är storföretagen så medvetna om nyttan av småföretag att situationen i allmänhet ej missbrukas.

Statens industriverks konkursutredning visar att anledningen till konkurser främst är att söka i interna förhållanden i de konkursdrabbade företagen.

Jag är inte beredd att kommentera det enskilda fallet. Principfrågan om betalningsansvar för juridiska personers skulder är emellertid viktig. Jag vill erinra om att justitieministern med stöd av regeringens bemyndigande tillsatt en parlamentariskt sammansatt kommitté, betalningsansvarskommittén (Ju 1984:09), som bl. a. har till uppgift att kartlägga om det kan finnas behov av regler om annans betalningsansvar för skulder i aktiebolag och ekonomiska föreningar. Utredningsarbetet skall enligt direktiven vara avslutat före utgången av år 1986.

Anf. 13 IVAR FRANZÉN (c):

Herr talman! Jag tackar industriministern för svaret.

Jag delar industriministerns åsikt att det i allmänhet förekommer ett mycket förtroendefullt samarbete mellan små och stora företag. Just det förhållandet gör det ännu mer upprörande att sådana saker händer som nu har inträffat avseende AB Linjebyggnad. Det är dock ett företag som är bildat för att i huvudsak göra tjänster åt ägarna. Att man då lastar över förlusterna på småföretag är både upprörande och moraliskt felaktigt.

Jag har självfallet förståelse för att industriministern inte vill kommentera det enskilda fallet, men detta är något av en principfråga.

Får man handla på detta vis? Jag vill påminna om vad som hände när det gällde bankerna vid den senaste diskontohöjningen, samtidigt som ränteregleringen avskaffades. Då gick både statsministern och finansministern ut och gav mycket bestämda tillrättavisningar, och det fick en betydande effekt. Jag tycker att vi i detta fall har en situation där industriministern borde göra

detsamma. Detta är en principiell fråga, och om ett sådant här förfaringsätt inte stävjas i tid kan det få förödande konsekvenser både för vårt anseende i utlandet och för småföretagens verksamhet. Det hjälper inte att bara hänvisa till utredningar.

Anf. 14 Industriminister THAGE PETERSON:

Herr talman! Som jag sade i mitt svar är orsakerna till att småföretagen hamnar i allvarliga ekonomiska problem oftast att söka i interna förhållanden i företagen. Men om man i det fortsatta beredningsarbetet avseende industriverkets rapport skulle komma fram till nya fakta, som visar att storföretagens agerande är en viktig orsak, får vi naturligtvis överväga lämpliga åtgärder.

Låt mig också få tillägga att i vad mån Vattenfall kan anses medansvarigt till Linjebyggnads problem genom underprissättning på linjebyggnader är en fråga som regleras av konkurrenslagstiftningen och som därför NO har att ta ställning till.

Anf. 15 IVAR FRANZÉN (c):

Herr talman! I det här fallet är det väl uppenbart att småföretagen, som har gjort tjänster åt Linjebyggnad AB och som nu riskerar att göra stora förluster, knappast kan anklagas för att de har betraktat Linjebyggnad såsom en del av det kombinat av kraftbolag som finns och därför ansett Linjebyggnad vara en fullgod betalare. Jag tror inte att någon skulle ha gjort en annan bedömning. Det är detta som lett till att småföretagen nu gör förluster. De har inte skaffat sig tillräckligt med säkerheter därför att de har haft förtroende för storföretagen. Det är alltså precis så som industriministern antyder. Vi har här ett klart fall, där orsaken till konkurserna inte är att söka hos småföretagen utan i ett oansvarigt agerande från de stora företagens sida.

Industriministern måste väl ändå ha en åsikt om detta. Det skulle vara klarläggande såväl för småföretagen som för storföretagen om industriministern delgav oss denna åsikt.

Överläggningen var härmed avslutad.

8 § Svar på fråga 1985/86:320 om en länsutredning för Västernorrland om befolkningsutvecklingen

Anf. 16 Industriminister THAGE PETERSON:

Herr talman! Martin Olsson har frågat mig om regeringen avser att tillsätta en särskild länsutredning för Västernorrland inom regeringskansliet. Frågan föranleds av 1985 års länsrapport från Västernorrlands län, som beskriver problemen i länet.

Jag är inte beredd att föreslå regeringen att en sådan särskild länsutredning tillsätts. Att analysera länets problem och utvecklingsförutsättningar är främst en uppgift för länsstyrelsen. Det sker dels i det årliga länsrapportarbetet, dels i samband med regeringsuppdrag om utrednings- och utvecklingsarbete inom speciella sektorer. Liksom andra län har Västernorrlands län

Prot. 1985/86:60
16 januari 1986

*Om en länsutredning
för Västernorrland om
befolkningsutvecklingen*

Prot. 1985/86:60
16 januari 1986

*Om en länsutredning
för Västernorrland om
befolkningsutveck-
lingen*

utarbetat ett regionalt industriprogram och analyserat utbildningssektorn. För närvarande pågår arbetet med regionala teknikspridningsprogram. Genom dessa olika rapporter och program och på andra sätt informeras regeringen om läget ute i länen och får därigenom ett underlag för olika beslut.

För Västernorrlands del har detta resulterat i en kraftig höjning av det regionalpolitiska länsanslaget fr. o. m. budgetåret 1984/85, en satsning på teknikspridningsåtgärder – bl. a. Drifts- och underhållstekniskt centrum i Härnösand – samt speciella insatser för Timrå.

Anf. 17 MARTIN OLSSON (c):

Herr talman! Jag vill tacka industriministern för svaret.

Västernorrlands län är ett län i kris men trots det inte ett län vars problem väckt mest uppmärksamhet. Under de tre senaste åren har befolkningen minskat med ungefär 3 700 personer, varav drygt hälften eller ungefär 1 900 personer hänför sig till en nettoutflyttning från länet. Karakteristiskt för Västernorrlands län är att samtliga sju kommuner minskar i befolkningstal och att man trots den stora nettoutflyttningen har ungefär 5 000 arbetslösa. Ännu mer skrämmande är att prognoserna pekar fram emot att ungefär samma befolkningsutveckling kommer att fortsätta fram till 1990. Inget annat län drabbas enligt prognoserna för 1980-talet totalt så hårt som Västernorrlands.

Inom länsstyrelsens styrelse, som jag tillhör, har vi i länsrapporten konstaterat att vi sökt göra statsmakterna uppmärksamma på problemen men funnit att dessa ansträngningar endast gett begränsade resultat. Vi känner oss, som vi skriver, som något av ett krislän i skymundan. För att öka förståelsen för och kunskapen om länets svårbemästrade problem men även dess utvecklingsmöjligheter samt för att påkalla konkreta åtgärder såväl i näringsliv som i samhällelig verksamhet har länsstyrelsen hemställt om att en särskild länsutredning för Västernorrlands län skall tillsättas inom regeringskansliet.

Jag tycker att det är tråkigt att industriministern i sitt svar säger sig inte vilja villfara länsstyrelsens önskemål om en sådan länsutredning. Kravet är ju baserat på den erfarenhet vi har. Jag hoppas att jag i stället kan tolka svaret så, att de rapporter och de krav som kommer från Västernorrland i högre grad än tidigare skall tillgodoses för att vända den mycket negativa utveckling som vi tyvärr har.

Anf. 18 Industriminister THAGE PETERSON:

Herr talman! Jag är medveten om den besvärliga situationen i Västernorrlands län, och därför har regeringen prioriterat mycket arbete i Västernorrland. Jag nämnde länsanslaget, högskoleinsatser och bidrag till teknikspridning. Vi har också gjort speciella insatser för Timrå kommun. Senast i dag har regeringen fattat beslut om ett lokaliseringsbidrag på 14 milj. kr. till Teli, som kommer att etablera industriell verksamhet i Timrå och ge 80 arbetstillfällen. Jag kan också nämna att Elektronikcentrum i Timrå avser att expandera.

Regeringen har alltså med många åtgärder satsat på Västernorrland. Men jag menar att det finns kompetens på regional nivå att analysera länets

problem och möjligheter. Jag tycker inte att man skall centralisera den frågan utan att den bör ligga decentraliserat på länsmyndigheterna.

Låt mig sedan tillägga att den sämsta utvecklingen för Västernorrlands del hade man under de borgerliga regeringsåren 1976–1982. Då förlorade länet tusentals industriarbetsplatser, och då pekade alla kurvor nedåt i Västernorrlands län.

Anf. 19 MARTIN OLSSON (c):

Herr talman! Först vill jag tacka industriministern för de initiativ när det gäller Västernorrland som har tagits under de senaste dagarna.

Beträffande det sista industriministern sade om utvecklingen under den borgerliga tiden vill jag säga att det är rätt onödigt att industriministern drar fram statistik. Det råder inget tvivel om att statistiken visar att utvecklingen under de tre senaste åren har varit den som jag angett men som jag inte skall ta upp tid med att upprepa. Kom ihåg att hälften av befolkningsminskningen är grundad på nectoutflyttning!

I länsstyrelsen har vi bedömt att det behövs en särskild grupp inom regeringskansliet för att tillräcklig uppmärksamhet skall ägnas åt dessa frågor, men eftersom någon sådan grupp inte skall tillsättas vill jag fortsätta att uttrycka förhoppningen att man tillgodoser våra önskemål. Många lokaliseringsärenden som vi diskuterat här i riksdagen har gått Västernorrland förbi. Vi fick inte centralmyndigheten för företagsinteckning. Vi fick inte det hörselgymnasium som var på väg. Vi förlorade sjöbefälsskolan och annat.

Överläggningen var härmed avslutad.

9 § Svar på fråga 1985/86:300 om deltidssarbetandes m. fl. rätt till sjukpenning

Anf. 20 Socialminister GERTRUD SIGURDSEN:

Herr talman! Lennart Alsén har frågat mig när den av riksdagen begärda utredningen om kompensationsnivån vad gäller sjukpenning för deltidss- och delårsarbetande, skiftarbetande samt säsong- och feriearbetande kommer att presenteras.

Jag är väl medveten om de problem Lennart Alsén tar upp. Sjukpenningbeloppet per dag utgör i princip 90 % av den beräknade årsinkomsten dividerad med 365. Eftersom sjukpenning vid korttidssjukdom inte utges för alla fridagar blir kompensationsgraden ojämn vid deltidssarbete och skiftarbete som inte är jämnt fördelat över veckans arbetsdagar utan utförs under koncentrerade arbetsperioder. Är sjukperioden längre får man ersättning också för alla fridagarna.

En förbättrad sjukpenningkompensation för deltidssarbetande är en angelägen fråga. Att finna en lösning är tekniskt komplicerat. Inom socialdepartementet och riksförsäkringsverket pågår dock ett arbete, där möjligheterna till en tekniskt tillfredsställande lösning prövas. Frågan har också uppmärksamats av arbetsmarknadens parter. En förbättring av

sjukpenningkompensationen för deltidarbetande är också förenad med dryga kostnader. Sjukpenningkommittén (S 1978:04) beräknade kostnaden till 1,8 miljarder kronor i 1979 års kostnadsnivå. Innan en förbättring kan genomföras måste således ett betydande ekonomiskt utrymme skapas.

Anf. 21 LENNART ALSÉN (fp):

Herr talman! Jag tackar Gertrud Sigurdsen för svaret. Ett stort antal kamrater till mig här i riksdagen har tidigare ställt samma fråga och även motionerat i ämnet. Frågan är naturligtvis av mycket stor betydelse för väldigt många människor.

För att belysa frågan har jag tagit med mig ett utdrag ur en av lokaltidningarna i Karlskrona. Det kan kanske göra att frågan får en litet mänsklig anknytning vid ett sådant här tillfälle.

Det handlar om en flicka som hade 3 800 kr. i månaden under sin studietid. Hon var vuxenstuderande. 900 kr. var lån och resten studiebidrag. Direkt efter vårterminens slut började hon jobba. Hon säger: Jag fick inflammation i ryggen efter en vecka. Sedan var jag sjukskriven under hela sommaren med 17 kr. per dag i sjuklön. Det är fullständigt omöjligt att klara sig på det när man har två barn. Jag tvingades gå till socialen för att få hjälp. Där ville man först inte ge mig någonting, eftersom socialhjälp normalt inte utgår till studerande.

Sedan säger hon – och det är det som ger det hela en litet mänsklig anknytning: Alla planer som jag haft för sommaren fick skrinläggas. Det var knappt att jag hade råd att gå till badplatsen – om ungarna skulle vilja ha en glass som sina kompisar.

Jag vill därför fråga Gertrud Sigurdsen just när det gäller de vuxenstuderande: Finns det inte någon möjlighet att under den tid som utredningen pågår åstadkomma något slags dispens?

Anf. 22 Socialminister GERTRUD SIGURDSEN:

Herr talman! Den fråga som Lennart Alsén sist ställde rör delvis en annan sak när det gäller de vuxenstuderande som också har tagits upp av riksdagen. Vi har redan börjat titta på den frågan, och vi hoppas att också i det avseendet kunna finna en lösning. Det hör alltså inte riktigt till den problematik som har tagits upp i den ursprungliga frågan.

Anf. 23 LENNART ALSÉN (fp):

Herr talman! Jag ber om ursäkt. Frågan var kanske litet väl enkel. Men det är naturligt att en sådan följdfråga uppstår när man befinner sig i den situationen att man väntar på resultatet av en utredning. Med tanke på den utredning som pågår – och som har pågått, såvitt jag förstår, sedan 1982 – hoppas jag att industriministern delar min uppfattning att det för berörda grupper brådskar med ett resultat. Jag hoppas således att man i avvaktan på utredningens resultat kan tänka sig att göra någonting för vissa grupper, framför allt för dem som har en försörjningsbörda.

Anf. 24 Socialminister GERTRUD SIGURDSEN:

Herr talman! Jag vill bara till Lennart Alsén säga att det inte är industriministern som handlägger dessa frågor utan socialministern.

Överläggningen var härmed avslutad.

10 § Svar på fråga 1985/86:297 om särskilt katastrofbistånd till Vietnam

Anf. 25 Statsrådet LENA HJELM-WALLÉN:

Herr talman! Hans Göran Franck har frågat mig om regeringen är beredd att lämna särskilt katastrofbistånd till Vietnam på grund av de omfattande orkanskadorna.

Vietnam är ett av flera länder i Sydostasien som regelbundet drabbas av svåra oväder med omfattande skadeverkningar som följd. Förutom stort mänskligt lidande – ofta hundratals dödade och skadade – förorsakar orkanerna svåra översvämningar, som bl. a. förstör infrastruktur och ödelägger jordbruksmarker. Det är vanligen den fattiga landsbygdsbefolkningen som drabbas hårdast. Sverige har vid tidigare tillfällen lämnat katastrofhjälp till Vietnam för att lindra sådana skadeverkningar. Hjälpn har omfattat bl. a. filter, mediciner och livsmedel samt insatsvaror för jordbruket.

Den orkan som drabbade Vietnam i oktober förra året uppges ha krävt nära 700 dödsoffer. Dessutom blev många skadade och över 100 000 hemlösa. Utöver de akuta hjälpinsatser som redan förmedlats bl. a. av internationella nödhjälpsorganisationer har Världslivsmedelsprogrammet (WFP) tillsammans med det vietnamesiska vattenresursministeriet utarbetat projektförslag för rehabilitering och förbättring av dammanläggningar och skyddsvallar i berörda områden. Arbetena kommer att utföras som "food for work"-projekt under den nu rådande torrperioden. WFP och Vietnams regering har vänt sig till bl. a. Sverige angående finansieringen av denna insats.

Sverige avser att stödja denna insats med särskilt katastrofbistånd om 3 milj. kr. Dessutom kan oinrättade medel från det reguljära utvecklings-samarbetet tas i anspråk. Jag räknar med att det sammanlagda svenska bidraget till insatsen därmed kommer att uppgå till 5 milj. kr.

Anf. 26 HANS GÖRAN FRANCK (s):

Herr talman! Jag tackar statsrådet Lena Hjelm-Wallén för det positiva svaret.

Det är glädjande att regeringen på detta sätt ställer upp, inte bara för att lindra nöden som har uppstått genom de stora skador som åsamkats till följd av orkanen utan också har funnit en väg för att ge ett konstruktivt projektstöd för rehabilitering och förbättring av dammanläggningar och skyddsvallar i berörda områden.

Orkanen Cecil – som följde på en orkan som drabbade Vietnam några månader tidigare – härjade den 16 oktober i de mellersta delarna av Vietnam och åsamkade vietnameserna inte bara stora personliga skador, som statsrådet berörde. Av de träd som hade planterats för att skydda mot sand

Prot. 1985/86:60
16 januari 1986

*Om betygssystemet i
grundskolan*

och stormar i kustlandet slets 95 % upp med rötterna. Vallarna mot havet bröts igenom på många ställen, så att risfälten översvämmades med saltvatten och gjordes obrukbara för flera år framåt.

Rapporter finns nu om att det i Vietnam görs stora ansträngningar för att normalisera livet och produktionen i de delar av Vietnam som har drabbats av katastrofen. Den svenska hjälpen kommer att bli mycket välkomnad av befolkningen i Vietnam.

Överläggningen var härmed avslutad.

11 § Svar på fråga 1985/86:314 om betygssystemet i grundskolan

Anf. 27 Statsrådet BENGT GÖRANSSON:

Herr talman! Gullan Lindblad har frågat utbildningsministern om betygssystemet i grundskolan. Arbetet inom regeringen är så fördelat att det är jag som skall svara på frågan.

Jag är inte beredd att nu föreslå ändringar i ett betygssystem som ännu inte tillämpats i fyra hela läsår. Detta uttalande innebär inte att jag ser det nuvarande systemet som idealiskt, vilket jag framhållit i flera riksdagsdebatter.

Därutöver vill jag uttala att jag delar Lesjöforselevernans uppfattning att "man måste ha något att kämpa för här i världen". Jag tror dock att både skolan och livet utanför skolan kan erbjuda större och meningsfullare mål för ungdomars arbetsinsatser än dem som utgörs av betyg.

Anf. 28 GULLAN LINDBLAD (m):

Herr talman! Jag ber att få tacka för svaret. Att jag vände mig till utbildningsministern berodde på att ungdomarna själva i en tidning har skrivit ett öppet brev till utbildningsministern. De önskar naturligtvis att de styrande nu skall lyssna på dem. Jag talar mycket gärna med skolministern, och jag tror att eleverna också är glada för ett besked från honom.

Dess värre tror jag inte att eleverna blir så lyckliga över svaret. Visserligen ger det något hopp för framtiden att skolministern inte tycker att det nuvarande betygssystemet är idealiskt, men vad eleverna och föräldrarna i Lesjöfors hade förväntat var säkert ett klart uttalat besked att de skall få betyg i skolan. Jag tycker att det är väldigt roligt att eleverna i det mycket hårt drabbade Lesjöfors visar sig så aktiva och intresserade att de skriver till utbildningsdepartementet. Vi borde ta till vara deras positiva inställning. De säger att de vill ha betyg, och de tror inte att betyg på något sätt innebär en utslagning. De vill ha betyg, därför att betyg sporrar och inger en känsla av att de har någonting att arbeta för. Jag delar skolministerns uppfattning att det är bra att ha saker utanför skolan att kämpa för, men vi har ingen bättre mätare när det gäller kunskap än just betyg. Inte heller finns det någon rättvisare mätare. Eleverna säger att de har fått klart för sig att man inom det socialdemokratiska partiet inte tycker om betyg och att det finns planer på att även ta bort resterande betyg i 8-an och 9-an. Tyvärr har eleverna alldeles rätt, för det lär ju finnas ett beslut vid den socialdemokratiska partikongressen om att dessa betyg skall tas bort.

Men statsrådet Göransson brukar ju våga ha egna uppfattningar, och därför vill jag ändå fråga om inte statsrådet är beredd att ge ett något mer positivt besked till Lesjöforslevern. Kommer något nytt beslut i frågan?

Anf. 29 Statsrådet BENGT GÖRANSSON:

Herr talman! Jag tycker inte att det finns anledning att utvidga betygssystemet i skolan, bl. a. därför att vårt betygssystem har sina brister. Vi har också haft anledning att diskutera den saken ett antal gånger. Vi behöver emellertid ha ett urvalssystem för högre studier, och därvidlag har vi för närvarande inget bättre system än betygen. Och det är därför som vi har kvar dem.

När jag talade om vad man kan ha behov av att kämpa för gäller det naturligtvis inte bara saker utanför skolan. Jag tycker att man skall kämpa för saker i skolan: att skaffa sig kunskaper och färdigheter som man har nytta av, att läsa böcker, att lära sig att lyssna på musik, att uppöva sin förmåga både att ta del av konstverk och att utöva egen konstnärlig verksamhet. Det är den typen av uppgifter som jag anser vara mest angelägen, inte att bara få ett papper antingen på att man har lyckats eller på att man har misslyckats.

Anf. 30 GULLAN LINDBLAD (m):

Herr talman! Om väldigt mycket av vad statsrådet Göransson säger är vi helt överens. Men är statsrådet Göransson medveten om att socialdemokratiska partiet faktiskt kommer helt i motsatsställning till en allt bredare folkopinion? En bred majoritet av såväl elever som lärare anser i dag att det bör finnas fler betygstillfällen i skolan. Kan vi ändå inte få hysa en liten förhoppning om att det kommer något i den riktningen från statsrådet Göranssons sida?

Anf. 31 Statsrådet BENGT GÖRANSSON:

Herr talman! Det som väldigt många i vårt samhälle uttalar och är överens om är att vi skall ha en skola som ger eleverna goda kunskaper och färdigheter. Många föreställer sig att bästa sättet att ge kunskaper är att sätta betyg. Jag utgår ifrån att det bästa sättet att förmedla kunskaper är att ha en bra och omfattande undervisning.

Anf. 32 GULLAN LINDBLAD (m):

Herr talman! Om undervisningens värde och om behovet av kvalitet är vi också helt överens, men en majoritet av både elever och föräldrar vill ha fler betygstillfällen i skolan. Man vill också ha rätt att få ett annat slags betyg än dem som man får i dag. Man önskar att vi tar bort det relativa betygssystemet och ersätter det med ett mer kunskapsrelaterat system. Kan vi inte i alla fall hoppas på att ett sådant system kan komma i fråga i framtiden?

Överläggningen var härmed avslutad.

12 § Svar på fråga 1985/86:315 om Cramérbalettens verksamhet

Anf. 33 Statsrådet BENGT GÖRANSSON:

Herr talman! Margareta Mörck har frågat mig om Cramérbaletten kommer att läggas ned under innevarande år.

Riksteatern är en självständig organisation, som själv fattar beslut om sin verksamhet. Jag vill emellertid framhålla att de medel som enligt förslag i budgetpropositionen beräknats under Riksteaterns anslag för kommande budgetår enligt min mening bör göra det möjligt att bedriva en teaterverksamhet på i princip oförändrad nivå. Dessutom bör den nya formen för beräkning av anslaget underlätta Riksteaterns långsiktiga planering av verksamheten.

Enligt vad jag inhämtat har Riksteatern ännu inte fattat något beslut om verksamheten 1986/87 på grundval av förslaget i årets budgetproposition.

Anf. 34 MARGARETA MÖRCK (fp):

Herr talman! Jag tackar statsrådet Göransson för svaret, som dock inte stillar de mångas oro för Cramérbalettens framtid.

När kulturutskottet besökte ensemblen i höstas fick ledamöterna med sig hem en förteckning över alla de institutioner, teaterföreningar, kulturnämnder och enskilda personer som stöder baletten i ett upprop till Riksteatern. Det största intrycket gör de brev som bifogats och som innehåller vittnesmål om balettens betydelse för svenskt kulturliv. Bl. a. framhåller man att Cramérbaletten under alla de år den verkat – nästan 20 år – alltid arbetat helt i Riksteaterns anda, dvs. genom att vara en liten och lättroblig ensemble som uppträder överallt där en tänkbar publik finns, t. ex. i skolor, bibliotek, museer, sjukhus osv. Baletten fullgör därmed en stor pedagogisk uppgift genom att ständigt nå nya publikgrupper.

Cramérbaletten är känd för en repertoar av hög kvalitet som är lätt att förstå och tillfredsställer även en ovan publik. Baletten har naturligtvis också ett värde som arbetsplats för svenska dansare. En nedläggning av ett av landets sex professionella danskompanier skapar ytterligare sysselsättningsproblem. Jag representerar ett av de län som så väl behöver just det slags kulturinsats som Cramérbaletten gör.

Enligt uppgift fattas beslutet i Riksteaterns styrelse den 7 februari. Kan då inte statsrådet – med hänvisning till en stark opinion – på något sätt påverka Riksteaterns förslag om nedläggning av baletten?

Anf. 35 Statsrådet BENGT GÖRANSSON:

Herr talman! Riksteaterns styrelse måste självständigt få ta ställning.

Jag har ingen anledning att på någon punkt ha en annan värdering av Cramérbalettens verksamhet vid Riksteatern än den Margareta Mörck har fört fram, men jag ser inget skäl till att regeringen på denna punkt skulle frångå strävan att ge Riksteatern självständighet i sin planering. Jag har framhållit att det i förslaget i budgetpropositionen enligt regeringens bedömning finns förutsättningar för en i princip oförändrad teaterverksamhet.

Anf. 36 MARGARETA MÖRCK (fp):

Herr talman! Det är viktigt att just dansen får komma fram. Den har nämligen fått ett ökat intresse de senaste åren. Man har upptäckt dansen som terapiform, dess betydelse för barns och ungdoms utveckling. Dans har införts på de estetiska linjerna i skolan, och det förekommer mycket mer dans på film och i TV. Att just nu lägga ner den ena av Riksteaterns två ensembler måste vara mycket olyckligt för en påbörjad starkt positiv utveckling.

Jag gläder mig åt att vi är överens om detta och hoppas att det går att göra någonting åt nedläggningsplanerna.

Överläggningen var härmed avslutad.

13 § Svar på fråga 1985/86:316 om testningen på djur av kosmetiska och hygieniska preparat

Anf. 37 Statsrådet BENGT K. Å. JOHANSSON:

Herr talman! Martin Olsson har frågat mig vilka åtgärder regeringen har vidtagit eller ämnar vidta med anledning av riksdagens uttalande om innehållsmärkning om djurtest på kosmetiska och hygieniska preparat.

Regeringen uppdrog år 1982 åt socialstyrelsen att utarbeta förslag till märkningsföreskrifter för kosmetiska och hygieniska medel. Regeringen har överlämnat lagutskottets betänkande om märkning av kosmetiska och hygieniska medel med avseende på djurtester till socialstyrelsen för beaktande i anslutning till det sedan en tid sålunda pågående utredningsarbetet.

Anf. 38 MARTIN OLSSON (c):

Herr talman! Jag ber att få tacka statsrådet för svaret.

Olika åtgärder måste vidtas för att man skall kunna stoppa eller åtminstone begränsa de plågsamma djurförsöken. För alla oss som strävar i denna riktning var det en viktig framgång när riksdagen i våras – bl. a. i anledning av en motion av mig och dessutom fyra andra motioner – beslöt att uttala att det bör finnas innehållsdeklaration på alla kosmetiska och hygieniska preparat med uppgift om huruvida preparatet eller i detta ingående beståndsdelar testats på djur.

Eftersom det är fråga om mycket plågsamma djurförsök för att få fram dessa preparat, som inte på något sätt är livsnödvändiga för oss människor, har reaktionen mot dessa djurtester blivit särskilt omfattande. Om alla kan få kännedom om att det preparat de avser att köpa är resultatet av plågsamma djurförsök torde visst köpmotstånd mot dessa preparat uppstå, varigenom alternativa testmetoder stimuleras, eftersom icke djurtestade preparat då kommer att efterfrågas mer än hittills. Därigenom skulle ett flertal djur slippa utsättas för de mycket plågsamma testerna.

Det är självfallet ett allmänt intresse att få en redovisning för hur regeringen avser att uppfylla riksdagens hemställan om innehållsdeklaration. Vi ser nu att betänkandet har överlämnats till socialstyrelsen för beaktande. Jag vill erinra om att riksdagen talade om kraftfulla åtgärder – vi begärde inte

Prot. 1985/86:60
16 januari 1986

Om planerad utbyggnad i Älvsborgs län av riksvägarna 44 och 45

att de skulle vidtas skyndsamt; detta måste självfallet ta en viss tid. Jag vill ändå fråga statsrådet Johansson när han bedömer att socialstyrelsen kan ha hunnit fullfölja det uppdrag den fått med anledning av riksdagsbeslutet.

Anf. 39 Statsrådet BENGT K. Å. JOHANSSON:

Herr talman! Socialstyrelsen skall redovisa en del märkningsföreskrifter den 1 mars. Vi har inte bedömt det som sannolikt att man hinner bli klar med den uppgiften före den 1 mars, men vi utgår från att man blir klar snarast därefter. I nuvarande läge kan vi inte säga mer än så.

Anf. 40 MARTIN OLSSON (c):

Herr talman! Jag vill då enbart tacka statsrådet för det kompletterande svaret och uttrycka min tillfredsställelse över att det går så fort att få fram förslag till bestämmelser.

Överläggningen var härmed avslutad.

14 § Svar på fråga 1985/86:307 om planerad utbyggnad i Älvsborgs län av riksvägarna 44 och 45

Anf. 41 Kommunikationsminister SVEN HULTERSTRÖM:

Herr talman! Ingvar Karlsson i Bengtsfors har frågat mig om regeringen är beredd att medverka till att planerad utbyggnad inom Älvsborgs län av riksvägarna 44 och 45 kommer att ske före igångsättning av utbyggnad av E 6 i Bohuslän.

Byggandet av statliga vägar sker enligt fastställda flerårsplaner. Dessa planer har tagits fram i en decentraliserad process. Det lokala och regionala inflytandet vid prioriteringen av väginvesteringarna är stort. Fullföljandet av planerna sker i den takt som medelstillsdelningen till vägbyggandet medger.

I årets budgetproposition har jag redovisat vissa väg- och järnvägsinvesteringar som ingår i den nordiska handlingsplanen för ekonomisk utveckling och full sysselsättning. Som framgår av denna redovisning avses dessa investeringar finansieras genom den särskilda låneordning som tillskapats i samband med handlingsplanen. Det finns således inget samband mellan utbyggnaden av väg E 6 i Bohuslän och den planerade utbyggnaden av riksvägarna 44 och 45 i Älvsborgs län.

Anf. 42 INGVAR KARLSSON i Bengtsfors (c):

Herr talman! Jag får tacka kommunikationsministern för svaret på frågan.

Jag ställde frågan därför att man i Älvsborgs län under många år planerat – på ett decentralistiskt sätt, som kommunikationsministern säger i sitt svar – för att bygga ut riksvägarna 44 och 45. Men tyvärr har detta skjutits på framtiden.

Jag frågade i maj förra året dåvarande kommunikationsministern Curt Boström om utbyggnaden av dessa vägar kunde vara i fara, och han svarade exakt likadant som nuvarande kommunikationsministern gör. Men jag är inte nöjd med det svaret.

Det görs här så många vackra uttalanden om decentralisering, om det lokala och regionala inflytandet osv. Men i Älvsborgs län är man mycket förgrymmad över att det inte blir något resultat av det som man har fått vara med och planera decentralistiskt och bra.

Om utbyggnaden av riksväg 44 mellan Trollhättan och Skaraborgsgränsen, som man räknade med att sätta i gång i höstas, säger vägverket nu att det inte finns medel förrän hösten 1988. Utbyggnaden av riksväg 45 har förlagts till efter 1988, och vi vet inte när arbetet härmed kan sättas i gång.

Det talas här om en decentralistisk inriktning och om planering på lokal nivå. Ja visst, man kan planera ända in i döden, men det är klart att folk mister humöret när det inte händer någonting. Både landshövdingen och vägdirektören i Älvsborgs län har uttalat sig i denna fråga, och det gäller inte minst också partibröder till kommunikationsministern.

Jag vill till sist beträffande den särskilda läneordningen fråga: Kostar det inte alls vägverket några pengar om man lånar t. ex. 1 miljard kronor till motorvägen?

Anf. 43 Kommunikationsminister SVEN HULTERSTRÖM:

Herr talman! På den sista frågan vill jag svara att detta enligt de intentioner som nu föreligger inte skall kosta vägverket några pengar under utbyggnadstiden i dess helhet. Som det är tänkt kommer verket alltså inte att belastas med denna kapitalkostnad. Men i framtiden kommer vägverket naturligtvis att få kostnader för att underhålla de nya vägarna, och det gäller beträffande den planerade vägen i Bohuslän lika väl som beträffande andra vägar.

Man kan naturligtvis bli besviken om planer inte kan fullföljas exakt enligt de tider som fastställts, men avsikten är ju att planeringssystemet skall ha en viss flexibilitet och att medelstillelningen skall kunna variera år från år.

Anf. 44 INGVAR KARLSSON i Bengtsfors (c):

Herr talman! Jag förstod att kommunikationsministern inte skulle komma att säga någonting ytterligare, eftersom väl också kommunikationsministern tycker att allt det planerande av vägarna i Älvsborgs län som sker utan att någon byggnation kommer till stånd är litet beklämmande.

Låt mig återkomma till finansieringen av utbyggnaden av E 6, eventuellt till motorväg – det är ju inte säkert att det blir en sådan. Man skall låna pengar till detta, men de skall inte belasta vägverkets budget förrän det blir fråga om underhåll av vägen. Vem skall då betala räntorna på lånen, som kanske kan komma att uppgå till 1 miljard kronor? Skall ingen betala räntor och amorteringar, eller tar regeringen dessa pengar ur någon speciell kassa? Jag tycker att det vore intressant om kommunikationsministern ville redovisa var dessa kostnader kommer att hamna.

Anf. 45 Kommunikationsminister SVEN HULTERSTRÖM:

Herr talman! Hur man slutgiltigt skall lösa den frågan är det väl nu för tidigt att diskutera, men man har på planeringsstadiet varit överens så långt att dessa kostnader inte skall belasta vägverkets budget under utbyggnadstiden. Det innebär att detta projekt inte konkurrerar med sådana vägprojekt som det nu gäller. Kärnan i denna fråga är ju huruvida den planerade vägen i

Prot. 1985/86:60
16 januari 1986

Bohuslän kommer att knuffa ut andra projekt ur vägverkets planer. Så kommer inte att ske.

*Om skyddsåtgärder vid
viss järnvägs korsning
i Karlstad*

Överläggningen var härmed avslutad.

15 § Svar på fråga 1985/86:308 om skyddsåtgärder vid viss järnvägs korsning i Karlstad

Anf. 46 Kommunikationsminister SVEN HULTERSTRÖM:

Herr talman! Göthe Knutson har, med hänvisning till att svåra trafikolyckor inträffat vid en järnvägs korsning i Karlstad, frågat mig om jag är beredd att skyndsamt vidta åtgärder så att den aktuella korsningen snabbt förses med bommar.

Kollisioner mellan tåg och vägfordon är den klart största olycksposten vid SJ. Jag anser det därför väsentligt att säkerheten vid järnvägs korsningar snabbt förbättras. Regeringen har därför i årets budgetproposition föreslagit att anslaget till SJ för säkerheten vid plankorsningar nära fördubblas till ca 25 milj. kr.

Enligt de ramar som riksdagen dragit upp för SJ är det SJ som beslutar om var och hur olika säkerhetsåtgärder skall sättas in. SJ arbetar nu intensivt på att höja säkerheten vid plankorsningarna. Enligt vad jag erfarit håller SJ på med att installera bommar vid den aktuella korsningen, vilka kommer att tas i bruk den 22 januari.

Anf. 47 GÖTHE KNUTSON (m):

Herr talman! Jag tackar kommunikationsministern för svaret. SJ har alltså äntligen tagit itu med den här frågan och lovar nu att man skall vara färdig med bommarna till den 22 januari. Vi får verkligen hoppas att man uppfyller detta löfte. Det är mycket beklagligt att det har tagit så många år och att det skall ha behövt inträffa så många olyckor innan man nu kom fram till att det måste sättas upp bommar.

Järnvägs korsningen som det här gäller har blivit väldigt mycket trafikerad under de senaste åren, vilket har ökat olycksrisken och sannolikt bidragit till det stora antalet olyckor, varav några med dödlig utgång. Jag vill passa på tillfället att ställa ytterligare en fråga till kommunikationsministern:

Har kommunikationsministern och SJ den inställningen att man vid den ökade satsning på säkerhetsanordningar som skall göras genast försöker bilda sig en uppfattning om på vilka ställen trafiken har ökat på senare tid, så att man verkligen åtgärdar de korsningar där det har blivit en ny olycksbild och större olycksrisker?

Anf. 48 Kommunikationsminister SVEN HULTERSTRÖM:

Herr talman! Jag förutsätter att SJ fortlöpande gör den typen av bedömningar i sitt arbete med de här frågorna.

Som jag nämnde i svaret, ökas anslaget kraftigt i år, upp till 25 milj. kr. från 11 milj. kr. Dessutom bör tilläggas att SJ i rätt stor utsträckning bidrar med egna medel till kostnaden för de säkerhetshöjande åtgärderna. Sammanlagt

satsar SJ omkring 60 milj. kr. på säkrare järnvägs korsningar nästa budgetår. Jag utgår ifrån att om det sker ändringar i trafikflödet, så anpassar man sig efter det i sina prioriteringar.

Anf. 49 GÖTHE KNUTSON (m):

Herr talman! Jag tackar kommunikationsministern för det kompletterande svaret. Jag räknar alltså med att man kommer att arbeta utifrån den dagsaktuella situationen och verkligen ta itu med de särskilt olycksdrabbade korsningarna. Tack än en gång!

Överläggningen var härmed avslutad.

16 § Svar på fråga 1985/86:317 om planerad överföring av godstrafik från landsväg till järnväg

Anf. 50 Kommunikationsminister SVEN HULTERSTRÖM:

Herr talman! Wiggo Komstedt har frågat mig om dels vilka åtgärder jag planerar vidta för att genomföra riksdagens beslut om en överföring av godstrafik från landsväg till järnväg, dels vilka konsekvenser detta konkret kommer att få för näringslivet och dess transportbehov.

Låt mig först slå fast att regeringens mål när det gäller den s.k. kombitrafiken, dvs. främst trafiken med trailers på järnväg, är mycket högt ställt – nämligen en årlig volym om 3 miljoner ton år 1990. Detta sammanhänger med regeringens tilltro till järnvägens utvecklingsmöjligheter såsom de kommer till uttryck i 1985 års järnvägspolitiska beslut. Redan nu är volymen uppe i 600 000 ton jämfört med ca 400 000 ton bara för något år sedan. Dessutom har nyligen – den 1 juli 1985 – bildats ett särskilt kombibolag – S-Combi – med uppgift att stimulera den fortsatta utvecklingen.

Jag ser mot den här bakgrunden positivt på möjligheterna att det uppsatta målet på 3 miljoner ton skall kunna uppnås. Jag förutsätter att SJ skall kunna klara detta på sina egna meriter, dvs. genom att kunna erbjuda kunderna en kvalitetsmässigt och prismässigt konkurrenskraftig produkt. Jag tror därför inte – såsom utvecklingen nu ser ut – att det kommer att krävas några ytterligare åtgärder från regeringens sida.

Anf. 51 WIGGO KOMSTEDT (m):

Herr talman! Jag ber att få tacka kommunikationsministern för svaret.

När riksdagen för någon månad sedan fattade sitt beslut om avgasbestäm-
melserna, var det efter en något virrig omgång i utskottet som man kom fram till att bifalla regeringens hemställan om ikraftträdande 1989. Som bekant biträdde vårt parti det förslaget. I sammanhanget träffades emellertid en uppgörelse i utskottet mellan regeringspartiets företrädare och vänsterpartiet kommunisterna. För att vpk skulle gå regeringen till mötes skulle man tillfoga en skrivning om att föra över gods från landsväg till järnväg. Med tanke på hur vpk har agerat tidigare är det inga som helst tvivel om att den bakomliggande tanken är en tvångsöverföring. Det är mot denna bakgrund som jag har ställt frågan.

Kommunikationsministern säger i sitt svar att storleken på den årliga volymen skall vara 3 miljoner ton år 1990. Det är ingenting nytt. Man har nu uppnått 600 000 ton. Det skall alltså bli en femdubbling. Kommunikationsministern kan väl själv inte tro att detta skulle kunna genomföras på frivillig väg.

SJ har haft en lång följd av år på sig att överta transporten av en del av godset, men man har misslyckats. Såvitt jag kan se finns det inga realistiska möjligheter att man skall klara av det nu heller. Som jag ser det måste det bli fråga om någon form av tvångsöverföring om siffran 3 miljoner ton skall kunna uppnås.

Min fråga till kommunikationsministern blir slutligen: Är ministern beredd att i dag säga att det aldrig någonsin kommer att handla om tvångsöverföring av godsmängden för att få över den från landsväg till järnväg?

Anf. 52 Kommunikationsminister SVEN HULTERSTRÖM:

Herr talman! Jag utgår från vad som sägs i fattade beslut och de motiveringar som finns för besluten. I dessa finns inga som helst överväganden om tvångsåtgärder.

Med hänvisning till den, som jag sade, positiva start som den här verksamheten har fått förstår jag inte varför man över huvud taget skall spekulera över att tvångsåtgärder kan bli aktuella.

Anf. 53 WIGGO KOMSTEDT (m):

Herr talman! Jag tackar kommunikationsministern för detta svar, och jag tar det som ett löfte. Jag skall verkligen bevara riksdagsprotokollet från dagens debatt för framtiden.

Överläggningen var härmed avslutad.

17 § Svar på fråga 1985/86:298 om personalbristen vid daghem

Anf. 54 Statsrådet BENGT LINDQVIST:

Herr talman! Maria Leissner har frågat mig om jag avser att vidta några åtgärder som förbättrar förhållandena för föräldrar när daghem tvingas stänga på grund av personalbrist.

Maria Leissner pekar på att föräldrar i sådana situationer tvingas ta tjänstledigt och därmed drabbas av inkomstbortfall. Vidare tvingas föräldrarna betala full daghemsavgift även för dessa dagar.

En viktig utgångspunkt för svensk barnomsorg har alltid varit att daghemmen skall vara öppna under den tid föräldrarna förvärvsarbetar. Detta är ett av skälen till att daghemmen blivit så uppskattade av föräldrarna. Att som Maria Leissner antyder skapa särskilda förmåner för föräldrarna när ett daghem tvingas stänga innebär risker för att man luckrar upp en viktig princip. Min principiella utgångspunkt är i stället att daghemmen skall fungera när barnen och föräldrarna behöver dem.

Det är dess bättre också ytterst sällsynt att daghem stängs.

I det aktuella fallet, ett daghem i Kista, har en rad olyckliga omständigheter bidragit till en svår personalsituation. Jag har inhämtat att Stockholms kommun avser att vidta olika åtgärder för att undvika att sådana situationer upprepas.

Anf. 55 MARIA LEISSNER (fp):

Herr talman! Jag ber att få tacka statsrådet för svaret.

Det är naturligtvis oerhört svårt när personal på daghem insjuknar. Det är inte alltid möjligt att snabbt ordna vikarier, och det är svårt för föräldrarna att helt gardera sig för att sådana situationer uppstår. Därför är det oerhört viktigt att man har rätt till ledighet och rätt till ersättning för inkomstbortfall när sådant trots allt inträffar.

Jag efterlyser inte några särregler för föräldrar med barn på just daghem. Samma rätt existerar för vissa föräldrar, nämligen för dem som har barn hos dagmamma, barnflicka eller någon annan. Det finns en regel om att när ordinarie vårdare är sjuk, så har föräldrarna rättighet till ledighet och ersättning för inkomstbortfall.

Jag hoppas att statsrådet vill se över lagstiftningen med hänsyn till denna inkonsekvens. Jag efterlyser alltså en översyn av reglerna för tillfällig föräldrapenning, så att sådana här besvärligheter i framtiden inte skall behöva leda till alltför stora problem för föräldrarna.

Anf. 56 Statsrådet BENGT LINDQVIST:

Herr talman! Låt mig först konstatera att Maria Leissner och jag är överens om att föräldrarna inte skall behöva hamna i en sådan här situation. Det som inträffat har på ett riktigt sätt skildrats i den framställda frågan. Men min lösning är ändå en annan. Har föräldrarna och kommunen kommit överens om att barnomsorg skall ges, så skall föräldrarna också kunna lita på och känna trygghet i att kommunen fullgör sin uppgift att förse föräldrarna med en fungerande barnomsorg. I de allra flesta fall skall daghemmen inte behöva stängas. Om de i något sällsynt fall – det är då närmast fråga om en katastrof – måste stängas, skall kommunen känna ansvar för att barnen tas om hand genom något tillfälligt arrangemang, som också fungerar.

Det är den utgångspunkten jag tycker att man skall ha i detta fall.

Frågan om att jämställa daghem med dagbarnvårdare när det gäller rätten att få ersättning från försäkringskassan har prövats, och man har funnit att riskerna för komplikationer är så stora om man inför en sådan här rätt att man avstått från att göra det. Jag tycker alltså att man skall koncentrera sig på att se till att kommunen fullgör sin uppgift gentemot föräldrarna.

Anf. 57 MARIA LEISSNER (fp):

Herr talman! Jag tycker att det är alldeles utmärkt att man tydligen tagit itu med detta speciella problem när det gäller daghemmet i Kista. Men det hindrar inte att jag tycker att samma regler borde kunna gälla ändå för dagbarnvårdare, vare sig det är fråga om en dagmamma eller ett daghem. Det är självklart att man skall kunna lita på kommunal barnomsorg, vilken form den än har. Jag anser att det är lika självklart att man skall ha samma rätt till inkomst ersättning och rätt till ledighet, oavsett vilken form av barnomsorg man fått.

Prot. 1985/86:60
16 januari 1986

*Om ekonomiskt stöd
till blivande adoptiv-
föräldrar*

Jag skulle vilja fråga statsrådet vad det är för fel på tanken att ha lika behandling av de olika kategorierna.

Överläggningen var härmed avslutad.

18 § Svar på fråga 1985/86:305 om ekonomiskt stöd till blivande adoptivföräldrar

Anf. 58 Statsrådet BENGT LINDQVIST:

Herr talman! Inga Lantz har frågat mig om det är regeringens avsikt att genomföra ett ekonomiskt stöd till blivande adoptivföräldrar.

Frågan är föranledd av att regeringen nyligen tillkallat en särskild utredare för att undersöka förutsättningarna för att minska den enskildes kostnader i samband med adoption av utländska barn.

Mitt svar är att regeringen kommer att ta ställning till frågan när den särskilda utredarens förslag föreligger och i sedvanlig ordning har behandlats.

Anf. 59 INGA LANTZ (vpk):

Herr talman! Jag skall be att få tacka för svaret.

Frågan om de ökande kostnaderna för blivande adoptivföräldrar i samband med internationella adoptioner har diskuterats länge både här i riksdagen och bland föräldrar och adoptionsorganisationer. Riksdagen beslöt i våras med anledning av socialutskottets betänkande 1984/85:17 att den utredning som tidigare aktualiserats av regeringen skulle ha till uppgift "att utarbeta förslag till ekonomiskt stöd till enskilda för utgifter i samband med en internationell adoption".

Nu har regeringen tillsatt denna aviserade utredning. Men när man tar del av direktiven blir man tveksam om riksdagens beslut kommer att följas. Ännu mer tveksam blir jag när jag hör statsrådet Bengt Lindqvists svar. Det som gjort mig oroad är formuleringen att utredningen skall "undersöka förutsättningarna för att minska den enskildes kostnader -- --". Det är inte samma sak som att utreda formerna för ett ekonomiskt stöd som riksdagen faktiskt har begärt. Vidare skall man inventera och analysera kostnaderna. Vi vet vilka kostnader det är som är de stora posterna för familjerna. Vad riksdagen begärt är att få själva bidragskonstruktionen utredd.

Jag tycker, efter att ha fått det här svaret, att regeringen struntar i riksdagens beslut. Vi har faktiskt begärt att man skall utreda formerna för ett bidrag – om det skall vara lån eller bidrag eller hur det skall konstrueras – och inte några förutsättningar. Vi har utgått från att det här är så svåra problem att de måste åtgärdas.

Jag vill ha ett rakt svar, för det här tycker jag inte är något svar. Blir det ekonomiskt stöd eller blir det inte något sådant stöd till adoptivföräldrar?

Anf. 60 Statsrådet BENGT LINDQVIST:

Herr talman! Får jag för det första stillsamt påpeka att jag tycker att Inga Lantz har varit i riksdagen tillräckligt länge för att veta att regeringen inte

brukar ge sig in på konstruktion av olika lösningar när utredning pågår. Det är först när regeringen har förslagen framme som den skall ta ställning till dem.

För det andra vill jag säga att man kan minska den enskildes kostnader på mer än ett sätt. Man kan se över de kostnadsposter som finns och försöka medverka till att kostnaderna sänks. Det är alltså inte givet att ett ekonomiskt stöd är det enda sättet att minska den enskildes kostnader.

För det tredje vill jag påpeka att riksdagen avslög motionerna med förslag till olika lösningar i det här fallet. Riksdagen gjorde ett uttalande om att en sådan lösning borde prövas, som Inga Lantz sade, men motionerna avslögs. Så rent konstitutionellt har riksdagen inte bundit upp regeringen för vilken lösning det skall vara.

Anf. 61 INGA LANTZ (vpk):

Herr talman! Självfallet har man inte bundit upp sig för någon lösning. Men socialutskottets betänkande, där motionerna behandlades, var enigt. Vi krävde ett bidrag till de blivande adoptivföräldrarna, förslag till ekonomiskt stöd till enskilda för utgifter i samband med en internationell adoption. Sedan kommer direktiven till utredningen där det sägs att man skall undersöka förutsättningarna. Det är någonting helt annat.

Nämnden för internationella adoptioner, där jag för övrigt själv sitter med, har påtalat detta – det har jag också kontrollerat. Här är ett glapp. Det är därför jag har ställt frågan om de här föräldrarna kan påräkna ett ekonomiskt stöd eller ej. Jag tycker att det är ganska anmärkningsvärt att regeringen struntar i ett förslag som riksdagen beställt och faktiskt fattat beslut om. Det är ett gammalt förslag.

Anf. 62 Statsrådet BENGT LINDQVIST:

Herr talman! Två påpekanden i sammanhanget för att det inte skall bli något missförstånd.

För det första: Utredningen är nu i gång och det är ju viktigt att vi kommit i gång med arbetet. Men jag medger att det har dragit ut på tiden.

För det andra: Det är knappast någon idé att dra i gång en utredning om man inte menar att någonting skall ske. Inriktningen är ju att vi skall försöka underlätta för de blivande adoptivföräldrarna. Vad det handlar om är ju att finna vägarna för detta.

Anf. 63 INGA LANTZ (vpk):

Herr talman! Man vet vilka kostnader som är förenade med en adoption. Det kostar 50 000 kr. att adoptera ett barn från Bolivia, 52 000 kr. från Colombia. Det är resekostnader och vårdkostnader i utlandet som är de dryga posterna. Dollarkursen har fördubblats på fyra år. Det har spelat en stor roll för ökningen av kostnaderna. Därför är det svårt att påverka kostnaderna i någon nämnvärd utsträckning. På fyra år har adoptionskostnaderna ökat med 140 %. Det är därför vi har begärt ett bidrag och begär att regeringen skall komma med förslag till en konstruktion. Men att hålla på att utreda och analysera förutsättningarna är ett slag i ansiktet på både de

Prot. 1985/86:60
16 januari 1986

riksdagsledamöter som engagerat sig i frågan och de adoptivföräldrar som faktiskt väntar sig något positivt efter år av halande i denna fråga.

*Meddelande om
interpellation*

Överläggningen var härmed avslutad.

19 § Föredrogs och hänvisades

Redogörelse

1985/86:14 till arbetsmarknadsutskottet

20 § Anmäldes och bordlades

Proposition

1985/86:82 Bidrag till idrottsföreningar för vissa arbetsgivaravgifter

21 § Meddelande om interpellation

Meddelades att följande interpellation framställdes

den 16 januari

1985/86:104 av *Ulla Tillander* (c) till utrikesministern om behandlingen av svenska medborgare som besöker svenska ambassader:

Sedan den långdragna affären med Ivan Dragicevic har fått ett lyckligt slut och han efter lång och tålmodig väntan återbördats till Sverige och återförenats med sin familj återstår några frågor som pockar på svar. En sådan fråga är den som Ivan Dragicevic själv har ställt. Han säger: Jag har funderat och funderat över varför jag hölls kvar... och jag har än i dag inget svar.

Motiven till att den jugoslaviska staten egenmäktigt handlar med en enskild människa på det sättet att hon mot sin vilja och utan dom och rannsakan hålls kvar och lämnar henne i ovisshet om varför det sker och om vilken den slutliga lösningen kan bli utgör exempel på det godtycke som en stat befriad från demokratisk insyn kan kosta på sig. Men det är den enskilde som får betala.

Frågor som däremot borde kunna få klagande svar gäller den minst sagt märkliga behandling som Ivan Dragicevic fick på den svenska ambassaden i Belgrad. Att han själv inte vill uppehålla sig vid den misräkning han måste ha känt över behandlingen är en sak, men det var ur hans synpunkt kanske en liten misräkning i förhållande till en betydligt större och vitalare. Genom massmedia, tidningar, TV och radio tog svenska folket del av vad som hände i Belgrad. Många fäste sig då vid den behandling som han fick på svenska ambassaden när han tog sin tillflykt dit.

Man fick ett starkt intryck av att den behandling han fick på vår ambassad såsom svensk medborgare inte var i nivå med vad man har rätt att förvänta. I en liknande situation för en svensk medborgare som söker sin tillflykt till en

svensk ambassad är det inte tillfredsställande att inte allt görs för att underlätta och understödja också när det gäller de mest elementära behoven. Det kan gälla en sängplats och mat för dagen och framför allt ett humanitärt omhändertagande. Då jag utgår ifrån att utrikesministern delar känslan av besvikelse över behandlingen av Ivan Dragicevic vill jag ställa följande fråga:

Vilka åtgärder ämnar utrikesministern vidta för att garantera en positiv behandling av svenska medborgare som söker sin tillflykt till våra ambassader?

22 § Meddelande om frågor

Meddelades att följande frågor framställdes

den 15 januari

1985/86:323 av andre vice talman *Karl Erik Eriksson* (fp) till statsrådet Bengt K. Å. Johansson om alkoholreklamen i vissa tidskrifter:

I lagen med vissa bestämmelser om marknadsföring av alkoholdrycker föreskrivs starka restriktioner för alkoholreklam till konsumenterna.

Dessa restriktioner gäller dock inte för marknadsföring till återförsäljare såsom restauranger. Det finns bl. a. flera tidskrifter som innehåller ett stort antal annonser för alkoholhaltiga drycker. Där talar man t. ex. om "inredningen ute i stora världen".

Det är tveksamt om spridningen av dessa tidskrifter följer de gällande reglerna. Det förekommer att dessa tidningar finns utlagda t. ex. på hotell så att de når även den vanlige konsumenten. Detta har även uppmärksammats av KO som har för avsikt att granska dessa tidningar.

Jag vill mot denna bakgrund ställa följande fråga:

Avser statsrådet att ingripa mot den reklam för alkohol som förekommer i dessa tidskrifter?

1985/86:324 av *Mats O Karlsson* (s) till jordbruksministern om förbud mot export av försöksdjur:

I svenska djurförsök får enligt 12 § i lagen om djurskydd endast användas djur uppfödda för ändamålet. Lantbruksstyrelsen skall godkänna djuruppfödarna. Lagen syftar dels till en sanering av branschen, dels till att skapa möjligheter till kontroll av under vilka betingelser djuren föds upp.

Lagen reglerar inte frågan om huruvida djur får födas upp i Sverige och säljas för djurförsök i annat land. Det förekommer därför att uppfödare som ej blivit godkända av lantbruksstyrelsen exporterar försöksdjur. Detta kan enligt min mening inte överensstämma med lagstiftarnas intentioner.

Vilka åtgärder är jordbruksministern beredd vidta för att täppa till denna lucka i lagen?

Prot. 1985/86:60
16 januari 1986

*Meddelande
om frågor*

1985/86:325 av *Mats O Karlsson* (s) till jordbruksministern om tillförseln av tillväxthormoner till djur:

Den 1 januari 1986 trädde en ny lag om foder i kraft. Den syftar bl. a. till att förbjuda det osunda i regelmässig tillförsel av tillväxthormoner till djur.

Enligt uppgifter i pressen riskerar dessa bestämmelser att kringgås genom att läkemedelsföretag och producenter med stöd av socialstyrelsen "döper om" de preparat som åsyftades från hormoner till antibiotika.

Vilka åtgärder är jordbruksministern beredd att vidta för att hindra detta kringgående av lagen?

den 16 januari

1985/86:326 av *Ingrid Sundberg* (m) till statsrådet Bengt K. Å. Johansson om konsumentverkets verksamhet gentemot konsumentrådgivare:

Konsumentverket är en central förvaltningsmyndighet för konsumentfrågor och har till uppgift att stödja konsumenterna och förbättra deras ställning på marknaden. Verket har till landets konsumentrådgivare distribuerat en samling argument mot införandet av reklam i TV – enligt generaldirektören för att skapa balans i debatten.

Då det inte synes vara förenligt med ett statligt verks åligganden att i en politiskt kontroversiell fråga utnyttja sin ställning för att på detta sätt påverka den allmänna opinionen vill jag fråga statsrådet om han avser att vidta någon åtgärd.

1985/86:327 av *Hugo Hegeland* (m) till finansministern om lagstiftningen rörande ledningsfunktioner i fåmansbolag och familjeföretag:

Enligt riksskatteverket skall som självständig inkomsttagare betraktas de som har på eget ägande baserat, väsentligt inflytande i ett företag. Enligt taxeringsmyndigheterna kan i ett företag av typ fåmansbolag-familjeföretag i princip endast en av ägarna, verksamma i företaget, ha denna funktion. I praktiken leder detta till en diskriminering av den kvinnliga maken. Med anledning härav vill jag fråga:

Är finansministern beredd att låta utreda i vilken utsträckning tolkningen av lagstiftningen rörande ledningsfunktioner i fåmansbolag-familjeföretag i praktiken leder till en diskriminering av kvinnor, verksamma inom denna typ av företag?

1985/86:328 av *Ingbritt Irhammar* (c) till jordbruksministern om åtgärder mot vanvård av djur:

I Ängelholms kommun har en djurägare under lång tid lyckats att förhålla myndigheternas föreläggande om förbud för denne att ha hand om djur. Genom att ständigt överklaga myndigheternas förbuds föreläggande och senare överlåta djuren på annan har djurägaren hittills lyckats förhindra myndigheterna att ingripa. Följden blev att djuren utsatts för svår vanvård under lång tid.

Mot bakgrund av detta vill jag ställa följande fråga:

Prot. 1985/86:60
16 januari 1986

Ämnar regeringen vidta några åtgärder för att förhindra i detta fall använda möjligheter att kringgå myndigheternas förbuds förelägganden?

*Meddelande
om frågor*

23 § Kammaren åtskildes kl. 16.20.

In fidem

SUNE K. JOHANSSON

/Gunborg Apelgren